

## DVOSTOPENJSKI UKREP

# HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV

Izboljšana operacija za kosca prinaša  
dodatna plačila ali zgodnejšo 1. košnjo

### NOVOSTI V LETU 2022



[www.natura2000.si](http://www.natura2000.si)



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR



ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE  
ZA VARSTVO NARAVE

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

## **Slovenski kmetje za ohranjanje kosca**

Program razvoja podeželja je leta 2007 uvedel operacijo Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov za kosca na ključnih območjih Nature 2000. S prenovno in izboljšanjem operacije VTR\_KOS bo ohranjanje kosca še bolj ciljno naravnano in kmetje bodo glede na rezultate popisa kosca dobili dodatno plačilo.

**Izboljšana operacija Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR\_KOS) povečuje ciljnost izvajanja ukrepa ter prinaša dodatna plačila za površine, kjer bo ugotovljena prisotnost kosca v letu 2022.**

Izboljšana operacija Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov za kosca na območjih Nature 2000 (VTR\_KOS) ohranja fiksno plačilo (upravljavski del) in dodatna plačila za doseganje rezultata (rezultatski del).

**Datum prve košnje bo odvisen od prisotnosti kosca:**

- košnja po 10.7. (če kosec ni prisoten)
- košnja po 1.8. (če je kosec prisoten)

**V primeru, da je kosec prisoten, kmet izvede košnjo po 1. avgustu na enega od treh možnih načinov in dobi plačilo glede na rezultat popisa, ki ga sporoči ARSKTRP.**

**5 ključnih stvari, ki jih mora vedeti kmet ob vključitvi v izboljšano operacijo VTR\_KOS:**

1. Vsi kmetje (tudi že vključeni v operacijo VTR\_KOS) morajo v letu 2022 ponovno izpolniti vlogo za prenovljeno operacijo VTR\_KOS.
2. Kmet ob vpisu ne bo vnaprej vedel datuma prve košnje (kot doslej), saj bo ta datum vsako leto odvisen od prisotnosti kosca.
3. Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) bo kmeta vsako leto pisno obvestila, ali je na njegovih travnikih prisoten kosec ali ne (rezultat popisa kosca) in kdaj lahko izvede 1. košnjo.
4. Poleg obstoječih načinov košnje (od roba do roba in od sredine navzven) operacija vključuje še tretjo možnost, ki je primerna za večje GERKe - od zunaj navznoter s puščanjem nepokošenega otoka s premerom od 10 do 20 metrov.
5. Preden se kmetje odločite za izvajanje košnje z rešilnim otokom, temeljito premislite, ali je tak način košnje za določen travnik sploh možen (rešilni otok bo moral ustrezati minimalni in maksimalni širini).

**Vprašajte nas!** Za vsa vprašanja so kmetom na voljo kmetijski svetovalci in strokovnjaki Zavoda RS za varstvo narave (Nastja Kosor - telefonska številka: 01 2309 512; e-naslov: [nastja.kosor@zrsvn.si](mailto:nastja.kosor@zrsvn.si)).

## ODGOVORI NA NAJPOGOSTEJŠA VPRAŠANJA

### SEM ŽE VPISAN V VTR. ALI SE ZAME KAJ SPREMENI?

Vsi kmetje (tudi že vključeni v operacijo VTR\_KOS) morajo v letu 2022 ponovno izpolniti vlogo za prenovljeno operacijo VTR\_KOS.

### KDAJ SE ZAČNE IZVAJATI DVOSTOPENJSKI UKREP VTR?

Dvostopenjski ukrep VTR se začne izvajati v letu **2022**. Vsi, ki ste v ukrep že vključeni, lahko obveznosti podaljšate za eno leto. Tisti, ki ste na območjih potencialnega vpisa VTR, se lahko v ukrep na novo vključite tudi v letu 2022, obveznost traja eno leto, saj se z letom 2023 začne nova SKP (SKP 2023-2027).

### KAJ JE TO DVOSTOPENJSKI UKREP VTR?

Pri dvostopenjskem ukrepu VTR sta določena dva možna datuma prve košnje. Na površinah, kjer je kosec v tekočem letu prisoten, je košnja dovoljena **od 1.8. tekočega leta dalje**. Na površinah, kjer kosec v tekočem letu ni prisoten, pa je dovoljena zgodnejša košnja **od 10.7 tekočega leta dalje**. Vsako leto vpisa v ukrep vas bo o datumu košnje za posamezen GERK obvestila Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP).

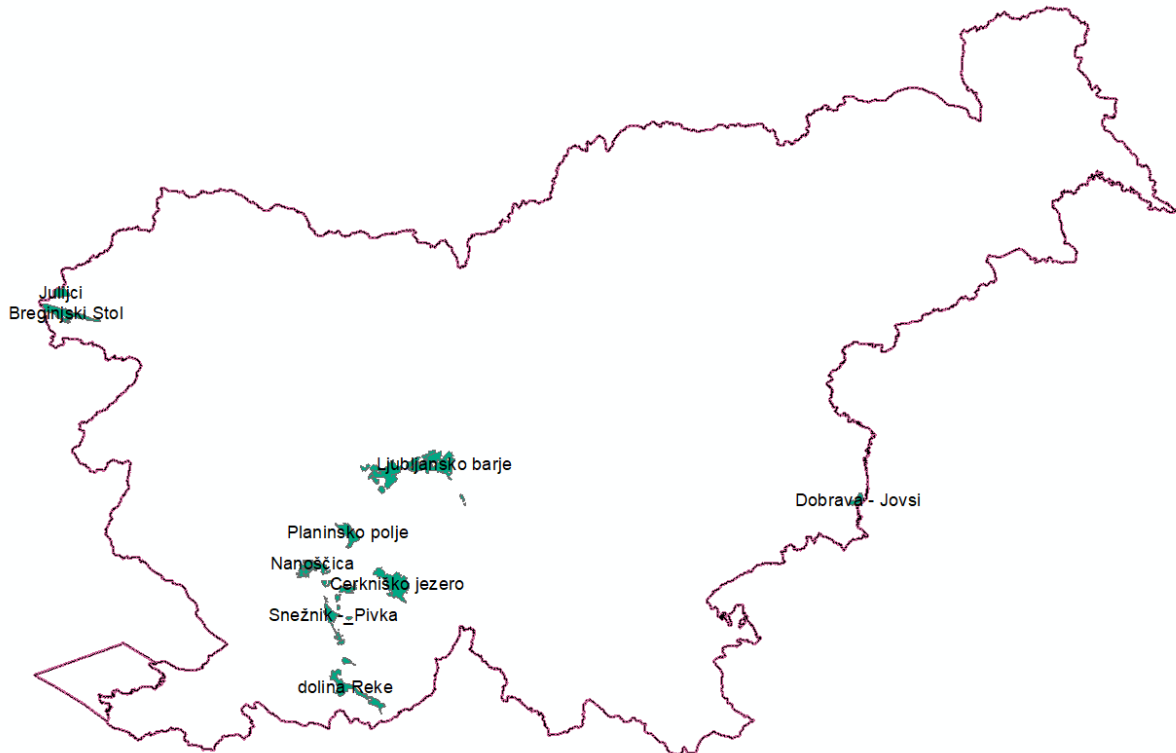
### KAKŠNE SO SPREMEMBE PRI NOVEM UKREPU?

	2021	2022
<b>UPRAVLJAVSKI DEL</b>	da	da
<b>OBVEZNE ZAHTEVE</b>		
<b>ČAS KOŠNJE</b>	Košnja je dovoljena od 1.8. tekočega leta dalje.	Košnja je dovoljena od 1.8. tekočega leta dalje <b>ALI od 10.7. tekočega leta (če kosec ni prisoten)</b> .
<b>NAČIN KOŠNJE</b>	2 NAČINA od ene strani proti drugi, od sredine navzven	<b>3 NAČINI</b> od ene strani proti drugi, od sredine navzven, <b>puščanje rešilnega otoka</b>
<b>GNOJENJE</b>	prepovedano	prepovedano
<b>PAŠA</b>	prepovedano	prepovedano
<b>MULČENJE</b>	prepovedano	prepovedano
<b>IZBIRNA ZAHTEVA</b>		
<b>NPAS</b>	5-10% površine	5-10% površine
<b>REZULTATSKI DEL</b>	ne	<b>da</b>

## KATERA SO OBMOČJA NATURE 2000, NA KATERIH JE DVOSTOPENJSKI VTR MOGOČE IZVAJATI?

Operacijo »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« je možno izvajati na območjih Nature 2000, kjer je kosec prisoten: Breginjski Stol, Cerknjsko jezero, Dobrava - Jovsi, Dolina Reke, Julijci, Ljubljansko barje, Nanoščica, Planinsko polje, Snežnik - Pivka. Ta območja so z zeleno barvo prikazana na spodnji karti.

Območja potencialnega vpisa se v letu 2022 ne spremenijo.



## KAKO SE VKLJUČIM V IZVAJANJE NOVEGA VTR?

1. Vpišete se / podaljšate vpis v ukrep VTR.
2. Za vsak GERK opredelite način košnje, ki ga boste izvajali:
  - od ene strani proti drugi,
  - od sredine navzven,
  - puščanje rešilnega otoka\* (opis in priporočila spodaj)
3. Vsako leto počakate na obvestilo (dopis) ARSKTRP, kjer vas obvestijo, kdaj lahko pokosite določen GERK. Obvestilo lahko pričakujete v drugi polovici meseca junija.
4. Izvedete košnjo po 10.7. / 1.8. (glede na dopis ARSKTRP).

5. Prejmete plačilo za upravljavski del + plačilo za rezultat (v kolikor je na vašem GERKu prisoten kosec).

#### KAKO BOM VEDEL, KDAJ POKOSITI KATERI GERK?

Vsako leto v drugi polovici meseca junija prejmete dopis s strani ARSKTRP. V dopisu bo spodnja tabela. V tabeli za vsak vpisan GERK razberete čas dovoljene košnje. Datum dovoljene košnje velja za celoten GERK.

GERK-PID	POVRŠINA GERK-PID (ar)	DOMAČE IME	ZAHTEVEK VTR_KOS (ar)	KOŠNJA DOVOLJENA OD
5333330	137		137	1.08.2022
5333331	51		51	1.08.2022
5333332	43		43	1.08.2022
5333333	11		11	1.08.2022
5333334	58		58	1.08.2022
5333335	50		50	10.07.2022
5333336	72		72	10.07.2022
5333337	200		200	10.07.2022
5333338	56		56	10.07.2022
5333339	56		56	10.07.2022

## **ALI JE MOGOČE, DA BOM MORAL NEKATERE GERKE KOSITI PO 10.7., NEKATERE PA PO 1.8.?**

Da, to je mogoče. Da boste vedeli, kateri GERK pokositi ob katerem času, počakate na letni dopis s strani ARSKTRP, kjer bo za vse vaše GERKe opredeljeno, kdaj jih kosite (tabela zgoraj). Datum dovoljene košnje velja za celoten GERK.

## **KAKO BOM VEDEL, ALI JE NA MOJI POVRŠINI KOSEC? ALI MORAM JAZ GLEDATI, KJE SO KOSCI?**

Ni vam potrebno spremljati, kje so kosci. O času košnje vas bo z dopisom v drugi polovici junija vsako leto obvestila ARSKTRP. Če boste morali kositi po 1.8., boste vedeli, da ste imeli na površinah kosca. V kolikor boste morali kositi po 10.7. boste vedeli, da v tem letu na površinah kosca niste imeli.

## **MED KATERIMI NAČINI KOŠNJE LAHKO IZBIRAM?**

Ob vpisu ukrepa boste opredelili način košnje za posamezen GERK. Izbirate lahko med dvema že obstoječima:

1. Od ene strani travnika proti drugi.
2. Od sredine travnika navzven.

### **ALI (novo)**

3. **Košnja od zunanjega roba travnika proti sredini, kjer se pusti nepokošen rešilni otok.**

Enega izmed teh treh načinov košnje je potrebno izvajati ne glede na datum košnje (10.7. ali 1.8.). Hramba skic o načinu košnje je obvezna. Vsako delovno opravilo mora biti zabeleženo v evidenci delovnih opravil.

## **KAKO POTEKA NAČIN KOŠNJE S PUŠČANJEM NEPOKOŠENEGA REŠILNEGA OTOKA?**

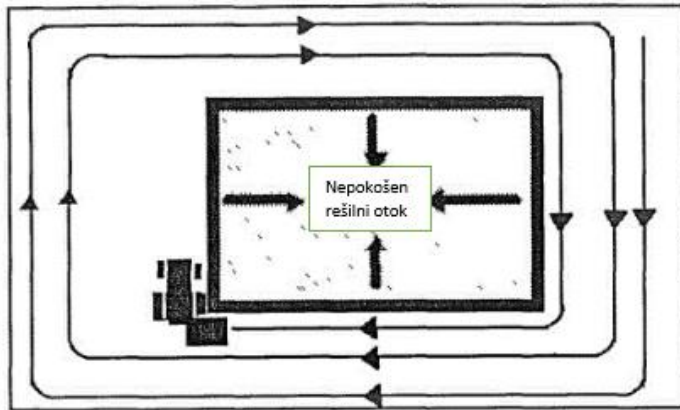
Košnja poteka od zunanjega roba travnika proti sredini, kjer se pusti nepokošen rešilni otok. Rešilni otok mora na najožjem delu meriti vsaj 10 m, na najširšem delu pa ne sme presegati 20 m. To pomeni, da je ta način košnje ustrezen in v praksi izvedljiv samo na velikih GERK-ih.

Rešilni otok se mora pokositi najpozneje do 15. 10. tekočega leta, vendar ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika.

Nepokošen rešilni otok se pusti samo ob prvi košnji v tekočem letu.

Na kmetijskem gospodarstvu morate hraniti skice travnika z vrisanim načinom (smerjo) košnje in nepokošenim rešilnim otokom.

Nepokošen rešilni otok:



Vir: Tyler, Glen - The Ecology of the Corncrake with special reference to the effect of mowing on breeding  
[https://www.researchgate.net/figure/Diagrams-of-plan-views-of-outside-in-inside-out-and-strip-mowing-patterns-mowed\\_fig13\\_237544937](https://www.researchgate.net/figure/Diagrams-of-plan-views-of-outside-in-inside-out-and-strip-mowing-patterns-mowed_fig13_237544937)

### **ALI LAHKO VPIŠEM NAČIN KOŠNJE Z NEPOKOŠENIM REŠILNIM OTOKOM NA KATEREM KOLI GERKU?**

Način košnje s puščanjem rešilnega otoka je primeren in izvedljiv samo za velike GERKe. Vpišete ga lahko le na tistih GERKih, kjer boste lahko izvedli košnjo od zunanje strani travnika proti sredini ter na sredini pustili nepokošen rešilni otok. Rešilni otok mora na najožjem delu meriti vsaj 10 m, na najširšem delu pa ne sme presegati 20 m.

### **ALI JE KAKŠNA SPREMEMBA PRI IZBIRNI ZAHTEVI NEPOKOŠEN PAS?**

Pri izbirni zahtevi nepokošen pas se spremeni datum, ko je treba opraviti košnjo nepokošenega pasu v naslednjem letu – nepokošeni pas se mora pokositi v naslednjem letu od 10. 7. oziroma od 1. 8. (odvisno od vsebine dopisa ARSKTRP v naslednjem letu).

### **ALI JE UKREP BOLJ ZAHTEVEN ZA IZVAJANJE KOT »STARI« VTR?**

Ukrep ni bolj zahteven za izvajanje, saj so obvezne zahteve ukrepa z izjemo dveh možnih datumov košnje in dodatnim načinom košnje enake kot prej. Nov ukrep je z vidika kmetov celo privlačnejši za izvajanje – del površin boste morda lahko pokosili že po 10.7. V kolikor pa boste morali kositi po 1.8., pa boste prejeli še plačilo za rezultat (prisotnost kosca). O višini zneskov za rezultat vas bo vsako leto obvestila ARSKTRP.

### **ALI DOBIM PLAČILO ZA UKREP, ČE NA MOJEM GERKu NE BO KOSCA?**

VSI, ki izvajate ukrep VTR, prejmete plačilo za upravljavski del ukrepa - izvajanje obveznih zahtev ukrepa VTR (košnja od 1.8. dalje ali od 10.7. dalje, brez gnojenja, paše in mulčenja, obvezen način izvajanja košnje). To prejmete neodvisno od prisotnosti kosca.

POLEG plačila za upravljavski del pa lahko prejmete še plačilo za doseganje rezultata, v kolikor je kosci v tekočem letu prisoten na vašem GERKu.

### KDAJ PREJMEM PLAČILO ZA DOSEGANJE REZULTATA?

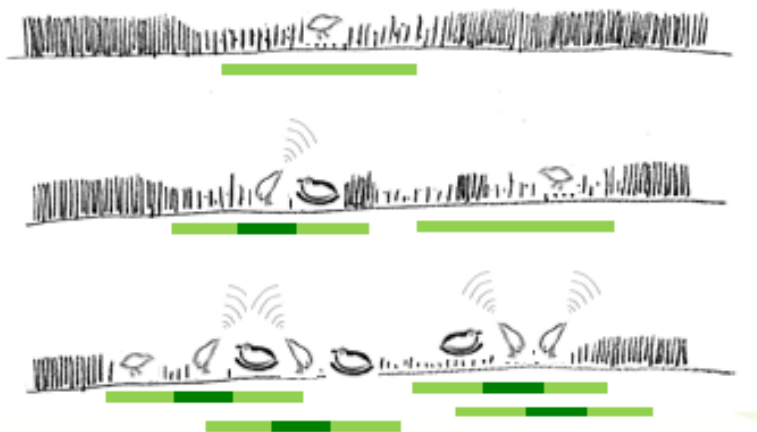
Rezultat dosežete, če je na vaših površinah prisoten gnezdilni ali prehranjevalni habitat kosca. Plačila se delijo glede na oddaljenost vaše površine od pojočega samca kosca in se seštevajo, če se na isti površini nahaja več koscev. Če boste imeli na GERKu dovoljen čas košnje od 1.8. dalje, boste vedeli, da je bil na tem GERKu kosci in boste v tem letu prejeli še plačilo za rezultat.

### KAKŠNA SO PLAČILA ZA REZULTAT?

Plačila za rezultat se dodeljujejo v treh stopnjah:

- Plačilo prve stopnje prejmete za prisotnost prehranjevalnega habitata kosca.
- Plačilo druge stopnje prejmete za prisotnost gnezdilnega habitata kosca.
- Plačilo tretje stopnje prejmete za prisotnost prehranjevalnega ali gnezdilnega habitata več različnih samcev kosca.

Trostopenjsko plačevanje za rezultat:



1. Stopnja – prehranjevalni habitat
2. Stopnja – gnezdilni habitat
3. Stopnja – zgoščitve populacije



## **KAKO BODO SPREMLJALI REZULTAT?**

Vse izračune za rezultatski del ukrepa bo vsako leto izvedla in pripravila ARSKTRP na podlagi rezultatov popisa kosca. O višini zneskov boste obveščeni na način, kot vas ARSKTRP obvešča za druge zadeve.

## **KAKO USPEŠNO UPRAVLJATI TRAVNIKE ZA KOSCA?**

- Vključite se v operacijo »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov«.
- Na travniku ne izvajajte osuševalnih aktivnosti: ne poglobljajte osuševalnih jarkov in ne kopljite novih.
- Vzdržujte ali po možnosti povečujte delež pozno košenih travnikov na vaši kmetiji.
- Sodelujte z upravljavci sosednjih površin in skupaj povečujte delež pozno košenih travnikov.
- Travnikov ne gnojite.
- Pokošene trave ne silirajte (ne povijajte v plastično folijo).
- Na travniku puščajte nepokošen pas, ki ob košnji in tudi kasneje predstavlja pomembno zatočišče za številne travniške vrste.
- Preprečujte zaraščanje oziroma prekomerno rabo travnikov.
- Že zaraščene površine počistite in ponovno uredite v travnike.
- Na površinah odstranjajte invazivne tujerodne vrste rastlin.

## KAKŠNO BO FINANČNO NADOMESTILO?

Zahteva	Tip zahteve	Plačilo [eur/hektar letno]
<b>Upravljavski del ukrepa – prejmete vsi</b>		
Košnja po 10.7. / 1.8. Način košnje od sredine navzven ali od enega roba travnika proti drugemu.	Obvezna	349,99
Košnja po 10.7. / 1.8. Način košnje navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka.	Obvezna	386,59
<b>Rezultatski del ukrepa – prejmete za rezultat</b>		
1. Stopnja – prehranjevalni habitat		151,20
2. Stopnja – gnezdilni habitat		359,10
3. Stopnja – zgostitve populacije		302,40 – 661,50

**Plačilo za upravljavski del prejmete za celoten GERK, kjer izvajate ukrep.**

**Pri rezultatskem delu pa prejmete plačilo samo za površino GERKa, ki dosega rezultat!**

### DODATNE INFORMACIJE

Za dodatne informacije glede izvajanja ukrepa se lahko obrnete na:

[Zavod Republike Slovenije za varstvo narave](#), Tobačna ulica 5, 1000 Ljubljana  
Nastja Kosor, tel: 01/2309 512; [nastja.kosor@zrsvn.si](mailto:nastja.kosor@zrsvn.si)

## \*VPRAŠANJA IN ODGOVORI ZA KMETIJSKE SVETOVALCE

### KAJ POMENIJO NOVE KRATICE?

**VTR** – evidenca območij pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

**KOS** – evidenca monitoringa kosca

**VTR\_1** (star izraz, ne velja več) – območje z oportuniteto

**VTR\_2** (star izraz, ne velja več) – območje brez oportunitete

Območja VTR\_1 in VTR\_2 se v letu 2022 izenačijo – plačilo ni več odvisno od območja izvajanja, ampak od načina košnje.

**VTR\_KOS** – obvezne zahteve ukrepa:

- košnja je dovoljena od 10. 7. tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten, ali od 1. 8. tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z monitoringom ptic;
- obvezno spravilo travinja;
- gnojenje, mulčenje in paša niso dovoljeni čez vse leto;
- je treba košnjo izvajati od:
  - o sredine travnika navzven (**VTR\_KOS\_1**),
  - o od enega roba travnika proti drugemu (**VTR\_KOS\_1**), ali
  - o od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka (**VTR\_KOS\_2**).

Ne glede na izbiro načina košnje (VTR\_KOS\_1 ali VTR\_KOS\_2), je ČAS košnje še vedno odvisen od prisotnosti kosca v tekočem letu in ga kmet izve s prejemom dopisa s strani ARSKTRP v drugi polovici junija.

TABELA OBVEZNIH / IZBIRNIH ZAHTEV IN KRATIC

	2021	2022	KRATICA
UPRAVLJAVSKI DEL	da	da	
OBVEZNE ZAHTEVE			
ČAS KOŠNJE	Košnja je dovoljena od 1.8. tekočega leta dalje.	Košnja je dovoljena od <b>1.8.</b> tekočega leta dalje ALI od <b>10.7.</b> tekočega leta (če kosec ni prisoten). <b>O DATUMU KOŠNJE VAS BO VSAKO LETO OBVESTILA ARSKTRP!</b>	VTR_KOS
GNOJENJE	prepovedano	prepovedano	VTR_KOS
PAŠA	prepovedano	prepovedano	VTR_KOS
MULČENJE	prepovedano	prepovedano	VTR_KOS
NAČIN KOŠNJE	2 NAČINA od ene strani proti drugi, od sredine navzven	2 NAČINA od ene strani proti drugi, od sredine navzven	VTR_KOS_1
NAČIN KOŠNJE		<b>3. NAČIN puščanje rešilnega otoka</b>	VTR_KOS_2
IZBIRNA ZAHTEVA			
NPAS	obsega 5-10% površine; nepokošeni pas se mora pokositi v naslednjem letu od 1.8. dalje	obsega 5-10% površine; nepokošeni pas se mora pokositi v naslednjem letu od 1.8. ALI 10.7. dalje (glede na dopis ARSKTRP v naslednjem letu)	VTR_NPAS
REZULTATSKI DEL	ne	da	

**ALI LAHKO IZVAJAM NAČIN KOŠNJE Z NEPOKOŠENIM REŠILNIM OTOKOM IN IZBIRNO ZAHTEVO NEPOKOŠEN PAS?**

Da, vendar je potrebno paziti na velikost posameznega in pa dovoljen oz. predviden čas košnje.

	Velikost	Čas košnje
Nepokošen rešilni otok VTR_KOS_2	Na najožjem delu meri vsaj 10 m, na najširšem delu pa ne sme presegati 20 m.	Najmanj 3 dni po košnji glavnine travnika, obvezno pa ga je treba pokositi do 15.10. TEKOČEGA leta
Nepokošen pas VTR_NPAS	Obsega 5-10% površine travnika.	NASLEDNJE leto po 10.7. / 1.8. (glede na dopis ARSKTRP v naslednjem letu)